

Virsraksts: Procesuālie izdevumi kā Kriminālprocesa likumā paredzētie apstākļi, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulēšanā

Tēze: Kriminālprocesa likuma 124.panta otrās daļas izpratnē procesuālie izdevumi atzīstami par Kriminālprocesa likumā paredzētajiem apstākļiem, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulēšanā. No tiesas sprieduma var secināt, ka tiesa faktiski ignorējusi prasību pierādīt procesuālo izdevumu apmēru, kaut gan no lietas materiāliem redzams, ka varēja būt šaubas par šo izdevumu apmēru.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2009. gada 24. novembra

LĒMUMS

Lietā SKK – 620/2009

(Krimināllieta Nr. 15890005706)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents V.Čiževskis,

senators A.Freibergs,

senators P.Dzalbe

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā D.O. kasācijas sūdzību par Ludzas rajona tiesas 2009.gada 2.oktobra lēmumu un

konstatēja

Ar Ludzas rajona tiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu

D.O., personas kods [..],

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 190.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar naudas sodu 8 minimālo mēnešalgu, tas ir, Ls 1440 (viens tūkstotis četri simti četrdesmit lati) apmērā.

B.B., personas kods [..],

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 190.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar naudas sodu 10 minimālo mēnešalgu, tas ir, Ls1800 (viens tūkstotis astoņi simti lati) apmērā.

No D.O. un B.B. piedzīti valsts labā procesuālie izdevumi Ls 23 673,56 no katra par lietisko pierādījumu glabāšanu valsts aģentūrā „Materiālās rezerves”.

Lieta tiesā iztiesāta atbilstoši Kriminālprocesa likuma 49. nodaļā noteiktajai kārtībai par pirmstiesas procesā slēgto vienošanos.

Par tiesas spriedumu apsūdzētais D.O. iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt Ludzas rajona tiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu daļā par procesuālo izdevumu piedziņu valsts labā sakarā ar lietisko pierādījumu glabāšanu valsts aģentūrā „Materiālās rezerves”.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka tiesas spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 438.panta prasībām, jo vienošanās protokolā nav bijusi informācija par lietisko pierādījumu glabāšanas izmaksām. Tādējādi tiesas spriedums daļā par procesuālajiem izdevumiem ir nelikumīgs.

Kasators uzskata, ka tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 368.panta otrajā daļā noteikto par procesuālo izdevumu piedziņu. Tiesa, piedzenot procesuālos izdevumus, nav ņēmusi vērā noziedzīga nodarījuma raksturu un apsūdzētā D.O. materiālo stāvokli. Turklāt jautājumu par procesuālajiem izdevumiem var izlemt Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā atbilstoši Kriminālprocesa likuma 368.panta sestajā daļā noteiktajam.

Sūdzības iesniedzēja skatījumā tiesa nepamatoti piedzinusi visus procesuālos izdevumus par lietisko pierādījumu (četras kravas ar plaša patēriņa precēm un viena krava ar automašīnu riepām) glabāšanu valsts aģentūrā „Materiālās rezerves”. Kasators atzīmē, ka procesuālo izdevumu aprēķins Nr.711-K-2008 valsts aģentūrā „Materiālās rezerves” par laika periodu no 2006.gada 25.oktobra līdz 2008.gada 9.decembrim sastāda izdevumu summu Ls 47 347,13 apmērā. Apsūdzētais norāda, ka 2009.gada 20.maijā Muitas lietu prokuratūras prokurore pieņēmusi lēmumu kriminālprocesu izbeigt daļā. Tādējādi tiesa nepamatoti piedzinusi no apsūdzētajiem visu procesuālo izdevumu aprēķināto summu par lietisko pierādījumu glabāšanu valsts aģentūrā „Materiālās rezerves”.

Kasators pievērš uzmanību faktam, ka 2007.gada 20.decembrī Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Muitas kriminālpārvaldē iesniegumu iesniedzis Lietuvas Republikas uzņēmums „[A]”, norādot, ka Latvijas Republikas muitas teritorijā aizturētā riepu krava ir uzņēmuma īpašums. 2008.gada 3.septembrī VID Muitas kriminālpārvaldes Izmeklēšanas daļas vecākais muitas eksperts pieņēmis lēmumu kriminālprocesa Nr.15890005706 ietvaros izņemtās 2054 automašīnas riepas atdot to likumīgajam

valdītājam – Lietuvas uzņēmumam “[A]”. Minētais lēmums pieņemts tikai 2008.gada septembrī, tādējādi vēl būtiskāk palielinot izdevumus par lietisko pierādījumu glabāšanu.

2008.gada 28.oktobrī VID Muitas kriminālpārvaldē ar iesniegumu griezies ASV uzņēmums „[B]”LLC, norādot, ka Latvijas Republikas muitas teritorijā aizturētās kravas ar plaša patēriņa precēm ir uzņēmuma īpašums. 2008.gada 28.novembrī VID Muitas kriminālpārvaldes Izmeklēšanas daļas vecākais muitas eksperts pieņēmis lēmumu kriminālprocesa Nr.15890005706 ietvaros izņemtās četras kravas ar plaša patēriņa precēm atdot to likumīgajam valdītājam – ASV uzņēmums „[B]”LLC.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka pēc kriminālprocesa uzsākšanas nav noskaidroti aizturēto kravu īpašnieki un līdz ar to procesuālie izdevumi par lietisko pierādījumu uzglabāšanu sasnieguši tik lielus apmērus.

Ņemot vērā iepriekšminēto un ievērojot Kriminālprocesa likuma 569.panta otro daļu, 575.panta trešo daļu un 587.pantā noteikto, apsūdzētais D.O. lūdz atcelt Ludzas rajona tiesas 2009.gada 2.oktobra spriedumu daļā par procesuālo izdevumu piedziņu valsts labā Ls 23 673,56 apmērā.

Apsūdzētais B.B. tiesas spriedumu nav pārsūdzējis.

Izskatījis rakstveida procesā krimināllietas materiālus, izvērtējis apsūdzētā D.O. kasācijas sūdzības motīvus, Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka Ludzas rajona tiesas 2009. gada 2. oktobra spriedums, ievērojot Kriminālprocesa likuma 584. panta 2. daļas nosacījumus jāpārbauda, pārsniedzot kasācijas sūdzībā izteikto prasību apjomu un ietvarus. Minētais tiesas spriedums jāatceļ pilnībā.

Kriminālprocesa likuma 17. pantā ir paredzēts kriminālprocesa pamatprincips, t.i., procesuālo funkciju nodalīšana, kur noteikts, ka cilvēka tiesību ierobežojumu kontroles funkcija pirmstiesas izmeklēšanā un apsūdzības, aizstāvības un tiesas spriešanas funkcijas kriminālprocesā ir nodalītas. Ludzas rajona tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 17. panta pārkāpumu un tas atzīstams par būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē. Minētais Kriminālprocesa likuma pārkāpums izpaudies tādā veidā, ka tiesa, lemjot par procesuālo izdevumu piedziņu, uzņēmās apsūdzības funkciju. Tiesas sēdē prokurore izteica viedokli, ka procesuālo izdevumu apmērs ir apstrīdams, bet tiesa prokurores viedokli neievēroja, atzina, ka, ja prokurore nav iesniegusi dokumentālus pierādījumus par procesuālo izdevumu apmēru, tad šie izdevumi jāpiedzen no apsūdzētajiem saskaņā ar lietā iesniegto valsts aģentūras „Materiālās rezerves” izdevumu aprēķinu. No tiesas sēdes protokola

redzams, ka apsūdzētie tiesas sēdē apstrīdēja procesuālo izdevumu apmēru un norādīja, ka slēdzot vienošanos, netika informēti par procesuālajiem izdevumiem. Ievērojot apsūdzēto izteikto viedokli par procesuālajiem izdevumiem, tiesai bija jāizvērtē, vai tādā veidā nav notikusi atteikšanās no noslēgtās vienošanās, un, iespējams, ka lēmums jāpieņem atbilstoši Kriminālprocesa likuma 532. panta pirmās daļas 4. punkta nosacījumiem.

Krimināllietu departaments atzīst, ka šajā lietā tiesa nav ievērojusi arī Kriminālprocesa likuma 124. panta otrās daļas nosacījumu par pierādīšanas priekšmetu. Minētās likuma normas izpratnē procesuālie izdevumi atzīstami par Kriminālprocesa likumā paredzētajiem apstākļiem, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulēšanā. No tiesas sprieduma var secināt, ka tiesa faktiski ignorējusi prasību pierādīt procesuālo izdevumu apmēru, kaut gan no lietas materiāliem redzams, ka varēja būt šaubas par šo izdevumu apmēru.

Procesuālo izdevumu apmērs lietā ir ievērojams, tāpēc tiesai, lemjot par izdevumu piedziņu, bija jāizvērtē, vai nav piemērojami Kriminālprocesa likuma 368. panta ceturtās daļas nosacījumi par apsūdzēto atbrīvošanu no procesuālo izdevumu piedziņas. Krimināllietu departaments atzīst, ka iepriekš lēmumā norādīto Kriminālprocesa likuma normu neievērošana ir novedusi pie nelikumīga sprieduma pieņemšanas un šis spriedums ir jāatceļ.

Pamatojoties uz minēto, ievērojot Kriminālprocesa likuma 585., 587. pantu, Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Ludzas rajona tiesas 2009. gada 2. oktobra spriedumu atcelt pilnībā un lietu nosūtīt Ludzas rajona tiesai jaunai izskatīšanai.

Lēmums nav pārsūdzams.